

מעשר כספים

הלכות מעשר כספים (פרק א סעיף א - ישראל יוסף ברוך)

י"א שחיוב הפרשת מעשר כספים הוא מדאורייתא,

וי"א דהחיוב הוא מדרבנן,

וי"א דהחיוב הוא מתורת מנהג, וכדעה זו כתבו באחרונים דסמכינן להלכה.

נודע ביהודה

[מהדו"ק, יו"ד סימן עג]

מעשר כספים דרבנן.

ב"ח (יו"ד שלא)

...מה שאדם מעשר ממה שמרויח במשא ומתן ככספים ושאר רוחים אינו בכלל זה ויכול ליתן ממנו לצדקה ולפדיון שבויים שהרי אינו חייב בה לא מן התורה ולא מדרבנן.

פתחי תשובה (שלא, יב)

...ותימא על הגאונים הנזכרים שנעלם מהם תשובת מהר"ם רוטנבורג דפוס פראג סימן ע"ד מבואר שם כדעת הב"ח שאינו מה"ת ולא מדרבנן ואינו אלא מנהגא בעלמא ע"ש... וכן העלה בספר משנת חכמים הלכות יסוה"ת דף י"ז שאין למעשר כספים עיקר לא מה"ת ולא מד"ס אבל אם נהג הוי כמו מנהג של מצוה שאין לבטל כלל אם לא לצורך גדול ע"ש.

תוס' (תענית ט ע"א ד"ה עשר תעשר)

הכי איתא בספרי עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה חין לי אלא תבואת זרעך שחייב צמגשך רבית ופרקמטיא וכל שאר רווחים מנין ת"ל את כל דהוה מלי למימר את תבואתך מאי כל לרבות רבית ופרקמטיא וכל דבר שמרויח בו.

אור זרוע (ח"א - הלכות צדקה סימן יג)

צפ"ק לתענית א"ר יוחנן מ"ד עשר תעשר עשר צביל שתתעשר... למדנו שמצוה לאדם לעשר את ממונו.

ספר חסידים (מרגליות, סימן קמד)

לתת לעניים מעשר מכל אשר ירויח אדם הן בריבית הן להשכיר את עצמו הן מכל דברים אשר בא ליד אדם בריוח אם מצא גניבה או הביאו לו גניבה צריך לעשר ולהפריש כאשר נכתב בפסוק.

שו"ת שבות יעקב (חלק ב סימן פה)

אכן אם יש מקום לסתור דברי הבי"ח יש לסתור דבריו... מכח דברי התוספות בתענית דף ט' ע"א דמשמע שיש לו סמך ורמז מן התורה. אכן גם בזה אין דבריו מוכרחים כל כך דאפשר דספרי רק אסמכתא בעלמא קאמר... ולא חש לה הבי"ח כיון שאינו מפורש בש"ס שלנו. וכן משמעות גדולי פוסקים ראשונים שהשמיטו דין מעשר עני בזמן הזה לענין כספים משמע דליכא חיוב מדינתא כלל. ותדע שהוא כן דהרי מעשר עני בתבואה אינו מחויב ליתן רק בשנה שלישית וששית וכספים יהא חמיר ליתן תמיד ממה שחנן לו ה' הלא כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון אלא ודאי שאין כאן חיוב מדינתא אפילו מדרבנן ולכן לא נהגו כן בכל המקומות.

ת"ד"א (ברכי יוסף, יו"ד רמז סק"ג)

...ומ"ש דאי הוה מדרבנן לא היו מקלין כל כך... נראה דטעם הדבר משום שאמרו ז"ל הזן בניו ובנותיו צדקה וכיוצא וא"כ על הרוב חצי הוצאת האדם ויותר עם בניו וגידולן ולימודן וטיפולן ועם עניים קרוביו לכן לא דקדקו בזה הראשונים.

אגרות משה (גאק אה"ע ד סימן כו)

כל ת"ח אף שצריך לעצמו והוא גדול מאד מחוייב ללמד מקצת זמן גם עם אחרים אף שמתבטל מתורת עצמו, והבאתי ראיה מהא דר' פרידא שלימד לתלמיד קשה הבנה שהוצרך ללמד עמו ד' מאות זימני בעירובין דף נ"ד ע"ב אף שבזמן הזה היה יותר טוב אם למד לעצמו והיה לו שכר גדול חי' ד' מאות שנה וכל דורו הביא בזכות זה לעוה"ב, שלכאורה היה אסור דלעצמו היה עדיף, דהוא למד עמו במקצת הזמן שמחוייב לבטל מתלמודו ולמד עם אחרים, ומסתבר לי שהוא ג"כ שיעור מעשר עשירית הזמן שיש לו ללמוד תורה ואולי יכול להוסיף עד חומש וצ"ע לענין השיעור.